

The Gleaner

Vol 10 (1973)

Ταξιδιωτικές ενθυμήσεις από ιερατικό δίπτυχο της μονής Ομπλού Πατρών

Αγαμέμνων Τσελίκας

doi: [10.12681/er.9481](https://doi.org/10.12681/er.9481)

Copyright © 2016, Αγαμέμνων Τσελίκας

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Τσελίκας Α. (2016). Ταξιδιωτικές ενθυμήσεις από ιερατικό δίπτυχο της μονής Ομπλού Πατρών. *The Gleaner*, 10, 23–27. <https://doi.org/10.12681/er.9481>

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΙΕΡΑΤΙΚΟ ΔΙΠΤΥΧΟ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΟΜΠΛΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

Στή μονή 'Ομπλοῦ¹ τῶν Πατρῶν μεταξύ τῶν 15 περίπου χειρογράφων κωδίκων, τῶν ὁποίων πληρέστερο κατάλογο ἔχω ἀρχίσει νά συντάσσω, εὐρίσκεται καί ἓνα ἱερατικό δίπτυχο, προερχόμενο ὅπως καί ἄλλα χειρόγραφα, ἀπό τήν μονή τῶν Ἀγ. Πάντων Τριταίας,² πού ὑπάγεται στήν ἴδια ἐπαρχία. Τό δίπτυχο αὐτό ἔχει 80 σχῆμα, ἀποτελεῖται ἀπό 10 περίπου φύλλα μέ ὀνόματα γιά τήν Πρόθεση καί ἡ στάχωση τοῦ εἶναι κοινή μέ ἓνα ἀπλό δερμάτινο κάλυμμα.

Τό κείμενο, πού ἐδῶ δημοσιεύομε, καταλαμβάνει ὅλο τό πρῶτο φύλλο καί συνεχίζει στήν ἐσωτερική πλευρά τοῦ δερμάτινου ὀπισθοφύλλου ἕως τό τέλος.

Οἱ σημειώσεις αὐτές, πού φυσικά δέν ἔχουν κανένα ἰδιαίτερο σκοπό ἐκτός ἀπό τήν ἀπλή ἐνθύμηση, ἐκφράζουν μέ ἀπλότητα καί χωρῆς λεπτομέρειες τίς πιό σημαντικές ἐντυπώσεις πού εἶχαν μερικοὶ ταξιδιώτες, ἱερωμένοι οἱ περισσότεροι, στό δρόμο τους ἀπό τή μονή τῶν Ἀγ. Πάντων γιά τήν Ἱερή Πόλη τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ὁ γραφέας τῶν ἐνθυμήσεων αὐτῶν, ἓνας ἀπό τοὺς ταξιδιώτες, ἀν καί δέν ἀναφέρεται, εἶναι ὁ ἰδρυτής τῆς μονῆς τῶν Ἀγ. Πάντων Νεκταρίου.³ Τοῦτο φαίνεται ὄχι μόνο ἀπό τήν παραβολή τῆς γραφῆς μέ ἄλλα αὐτόγραφα του, ἀλλά καί ἀπό μιὰ σημείωση τοῦ ἴδιου σ' ἓνα Γεροντικό τῆς μονῆς τῶν Ἀγ. Πάντων στό φ. 153^τ, πού λέγει ὅτι: «Ἐγράφη τὸ παρὸν δι' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς καί ἀχρείου Νεκταρίου μοναχοῦ ἐν τῇ Ἀγία

1. Γιά τήν ἱστορία τῆς μονῆς 'Ομπλοῦ βλ. α) Στεφ. Ν. Θωμοπούλου, *Ἡ ἱερά μονή τοῦ 'Ομπλοῦ*, ἐν Πάτραις 1903, β) Λίνου Πολίτη, *Ἡ μονή 'Ομπλοῦ κοντά στήν Πάτρα*, «Πελοποννησιακά» Α' (1956), σσ. 238-252, ὅπου καί σύντομος κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς μονῆς, καί γ) Κ. Τριανταφύλλου, *Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῶν Πατρῶν*, Πάτραις 1959, λ. 'Ομπλόσ, σσ. 444α - 449β.

2. Καί γιά τή μονή αὐτή βλ. Κ. Τριανταφύλλου, ὁ. π. λ. *Ἁγιοὶ Πάντες Τριταίας*, σσ. 22α - 24β. Στή μονήν αὐτὴ ὑπάρχουν 106 λυτὰ ἔγγραφα καί 31 χειρόγραφα, τῶν ὁποίων ἐτοιμάζω ἤδη τοὺς καταλόγους.

3. Γιά τήν προσωπικότητα αὐτοῦ τοῦ Νεκταρίου βλ. Χρ. Παναγοπούλου, *Ἡ ἱστορία τοῦ πανοσιωτάτου Νεκταρίου, κτήτορος τῆς Μονῆς τῶν Ἀγίων Πάντων*, Πάτραις 1926.

Πόλει Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν Λαύρα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου. Ιψλθ'⁴ Δεκεμβρίου ἐτελειώθη».

Ιψλθ'⁵ Ἰουλίου 10

Ἐμῆσεύσαμεν⁶ διὰ τὴν Ἁγίαν Πόλιν Ἱερουσαλήμ καὶ πηγαίνοντας εἰς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον εἰς τοῦ Φίλια⁷ ἐκάμαμεν ἡμέρας ἕξι. Καὶ μῆσεύοντας ἀπὸ ἐκεῖ ὃ τε πνευματικὸς ὁ κυρ - Συμεὼν, ὁ παπα - κυρ Θεοδόσιος καὶ ὁ παπα - κυρ - Εὐγένιος, ὁ παπα - Νεκτάριος ἡγούμενος τῆς Ἁγίας Λαύρας⁸ καὶ Ἰωάννης ὁ Κερπινιώτης⁹ πηγαίνοντας εἰς Δροπολιτζὰ ἐμείναμεν δέκατρεῖς μέρας. Καὶ εὐρίσκοντάς μας πολλοὶ πειρασμοί, διότι ὁ ἡγεμὼν, τοντέστι ὁ πασᾶς, ὁ χοσνατάρης τοῦ ἄνωθεν ἡγεμόνος, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ὁ ἀρχοντας, ὁ δραγονμάνος κυρ - Σωτηράκης, ἐμποδίζοντάς μας διὰ πολλὰς ἀφορμὰς, διὰ τὰς ἀνωμαλίας τοῦ καιροῦ, τουτέστιν τοὺς πολέμους. Ὅμως ὁ Κύριος ἠθέλησεν καὶ μᾶς ἔδωσεν ἄδειαν.

Ὁ πνευματικὸς κυρ - Συμεὼν καὶ ὁ Νεκτάριος, ἡγούμενος τῆς Ἁγίας Λαύρας, ἐγύρισαν ὀπίσω διὰ κάποιες εὐλογες πρόφασες καὶ διὰ τὴν σπάνην τῶν χρημάτων. Ἐμείναμεν μόνον οἱ πέντε, παπα - κυρ - Θεοδόσιος, παπα - κυρ - Ἀγάπιος, ὁ παπα - κυρ - Εὐγένιος καὶ ὁ κυρ - Ἰωάννης καὶ ὁ ἀρχιεὶς καὶ εὐτελής ὁ γράφας ταῦτα.

Ἐμῆσεύσαμεν ἀπὸ τὴν Δροπολιτζὰ πρώτη Αὐγούστου καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸ Κύβερι καὶ ἐκάμαμεν ἡμέρας ἕξι. Καὶ ἐμῆσεύσαμεν ἀπὸ τὸ Κύβερι ἕξι Αὐγούστου καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὸ Ἀνάπλι καὶ ἐμείναμεν μίαν ἡμέραν, καὶ διὰ ξηραῶς ἐπήγαμεν στὸ μοναστήρι στὸν Ἅγιον Δημήτριον.¹⁰ Καὶ ἀπὸ τὸ Ἀνάπλι ἐπήγαμεν εἰς Σπέτζες καὶ ἐμείναμεν δύο ἡμέρας. Ἐἴτα ἐπήγαμεν εἰς τὴν Ὑδρα, εἰς τὸ ξερόνησον, καὶ εὐρομεν πλῆθος

4. γρ. ,αψλθ' = 1739.

5. γρ. ,αψλθ'

6. Ἐννοεῖ τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὸν συνάδελφό του στὴν ἴδια μονὴ ἱερομόναχο Ἀγάπιο, γραφέα μερικῶν κωδίκων ποῦ εὐρίσκονται τώρα στὶς μονὲς τῶν Ἀγ. Πάντων καὶ τοῦ Ὁμπλοῦ.

7. Μονὴ ὑπαγομένη στὴν ἐπαρχία Καλαβρυτῶν. Βλ. Γεωργίου Παπανδρέου, *Καλαβρυτινὴ Ἐπετηρίς...*, Ἐν Ἀθήναις, 1906, σσ. 274 - 276.

8. Ο Γ. Παπανδρέου στὴν πιδ πάνω Ἐπετηρίδα του δίνει στὴ σ. 107 ἓνα

κατάλογο τῶν ἡγουμένων τῆς Ἁγίας Λαύρας ἀλλὰ παρουσιάζει ἓνα κενὸ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1712 - 1735, κατὰ τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἡγουμένευσεν ὁ ἀναφερόμενος Νεκτάριος.

9. Καταγόμενος ἀπὸ τὸ χωριὸ Κερπινὴ τῶν Καλαβρυτῶν. Βλ. Γ. Παπανδρέου, ὁ. π., σσ. 234 - 236 καὶ Στ. Ν. Θωμοπούλου, *Περὶ Κερπινῆς*, π. «Ἀρχαῖκά» Γ' (1939) 3 - 4.

10. Πρόκειται γιὰ τὴ Μονὴ Ἀγ. Δημητρίου τοῦ Καρακαλᾶ κοντὰ στὸ Ναύπλιο.

ἀγρίων γαιδάρων καὶ ἀκόνια πολλὰ καὶ ἄλλο οὐδέν. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Τζιά. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς Γιοῦρα καὶ εὗρομεν πλῆθος ἀγρίων γίδων καὶ τράγων καὶ μᾶς ἄντησαν ἔμπροσθεν κλέπτες· πλὴν τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ ἐμείναμεν ἀβλαβεῖς. Καὶ ἤλθαμεν εἰς τὴν Ἄνδρον ἔξωθεν καὶ τὸ Κάβο - Τόρο.¹¹ Καὶ ἐδιάβημεν τὸ κανάλι τῆς Χίου καὶ ἐφθάσαμεν εἴκοσι Ἀγούστου μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐκράτησαν οἱ καιροὶ ἔξω. Καὶ τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ Ἀγούστου ἐφθάσαμεν στὴν Χίο.

Ἐμῆσεύσαμεν ἀπὸ τὴν Χίο εἰκοσιοκτὼ μὲ ταρτάνα Φραντζέζικη· ἐδώσαμεν ναύουλον ριάλια πέντε. Εἴκοσι ἐννέα Ἀγούστου ἐφθάσαμεν στὴν Ἐφεσον, εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀνατολῆς. Τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου εἴμεσθεν στὴν Κῶ. Δύο τοῦ παρόντος εἴμεσθεν στὴν Ρόδο, κάστρον μεγάλον καὶ φοβερόν. Τέσσαρες Σεπτεμβρίου ἐμῆσεύσαμεν ἀπὸ τῆ Ρόδο καὶ ἐπλεύσαμεν τὰ μεγάλα ἐκεῖνα καὶ φοβερὰ πελάγη. Ἐκάμαμεν στὸ Ἀρζηπέλαγο ἡμερόνυχτα 4, ὅπου δὲν εἶδαμεν στεριάαν καὶ ἀέρας πρῶτος, μίλια 500, καὶ τῇ ἐβδόμῃ τοῦ παρόντος ἐφθάσαμεν στὴν Κύπρο, Παρασκευὴ βράδν. Καὶ τὸ Σάββατο, ὁκτὼ Σεπτεμβρίου, ἐπήγαμεν εἰς τὸν τάφον τοῦ τετραήμερου Λαζάρου¹² καὶ ἐλητουργήθημεν καὶ ἐκατεβήκαμεν στὸν τάφον σκαλιὰ ἔξι. Εἶτα ἀπομεσήμερα ἐπήγαμεν στοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος τοῦ Τριμυθοῦντος καὶ ἐμείναμεν μίαν νύκτα. Εἶτα ἐμισεύσαμεν ἀπὸ τὴν Κύπρο ἡμέρα Κυριακὴ δέκα Σεπτεμβρίου διὰ τὴν Ἰόπην, ἧγουν τὸν Γιάφα. Ἐσώσαμεν στὸν Γιάφα 13 τοῦ αὐτοῦ.

1740

Ἐβγήκαμεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ τὴν Δευτέραν τοῦ Ἀντίπασχα, Ἀπριλίου δέκα τέσσαρες. Ἀπριλίου 23 ἐφύγαμεν ἀπὸ τὴν Ἰόπην μὲ τὸ καράβι Φραντζέζικον· ἐδώσαμεν ναύουλον γρόσια εἴκοσι δύο νὰ μᾶς ἐβγάλουνε στὴν Χίο.

Τὴν πρώτη Μαΐου ἐπιάσαμεν εἰς τὸν Φοίνικα· εἰς ἓνα μέρος τῆς Ἀνατολῆς Φοίνικα ὀνομαζόμενον συμὰ εἰς τὰ Μύρα τῆς Λυκείας. Μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐμπόδισεν ὁ καιρὸς ἐκάμαμεν ἡμέραν μίαν. Εἶτα ἐμῆσεύσαμεν. Μαΐου ὁκτὼ ἀράξαμεν στὴν Ρόδο. Μαΐου 11 ἐφύγαμεν ἀπὸ τὴν Ρόδο. Μαΐου 13 ἐπεράσαμεν ἀπὸ τὴν Κῶ ἐσπέρας καὶ Λέρο καὶ Πεδινὸ¹³. 14 τοῦ παρόντος ἐπιάσαμεν στὴν Σάμο, τὴν παραμονὴ τῆς Ἀναλήψεως. 15 τοῦ αὐτοῦ, τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ Ἀναλήψεως πρωὶ ἐφύγαμεν ἀπὸ

11. γρ. Κάβο ντ' Ὄρο.

12. Γιὰ τὸν τάφο αὐτὸν βλ. Ἄνδρέα Μιτσιδῆ, Ὁ τάφος καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ἐν Λάρακι Κύ-

πρου, Θ.Η.Ε. τ. 8ος, λ. Λάζαρος (Ἄγιος).

13. γρ. Πάτινο, κοινὴ ὀνομασία τῆς Πάτμου.

τὴ Σάμο. 16 τοῦ αὐτοῦ ἐφθάσαμε στὴ Χίο. 20 Μαΐου ἐμησεύσαμε ἀπὸ τὴν Χίον (καίτι ὑδριώτικον). Ἐφθάσαμεν ἕως εἰς τὸ Βενετικόν. Μᾶς ἐξόρισεν ὁ καιρός· ἐγυρόσαμεν ὀπίσω στοῦ Πασᾶ τὸ λιμάνι¹⁴ τὴν εἰκοστήν πρώτην Μαΐου τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου. Εἰκοστὴ δευτέρα Πέμπτη βράδν ἐφύγαμεν ἀπὸ τοῦ Παπᾶ τὸ λιμάνι. 23 τοῦ αὐτοῦ, Παρασκευὴ πέμπτη ὥρα ἀράξαμεν στὴν Ἰκαρίαν· ἐμείναμεν ἕως τὸ βράδν. 24 Σάββατον ἐπεράσαμεν τὴν Μύκονο, τὴν Ἄνδρο, τὴν Ναξίαν, τὴν Πάρο. Τὸ βράδν ἐφθάσαμεν στὴν Τήρο ξημερώνοντας τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς.

25 Μαΐου ἐμησεύσαμεν ἀπὸ τὴν Τήρο τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς. Ὁρα ἐνάτη ἐπεράσαμεν τὴ Σῶρο, τὰ Γιοῦρα. Πλησίον εἶναι ἡ Πάρο καὶ ἔχει μίαν ἐκκλησίαν μεγάλην μὲ ἑκατὸν πόρτες, Ἐκατονταφυλιανή, καθὼς φαίνεται εἰς τὸν νέον θησαυρὸν τῆς Ἁγίας Θεοκτίστης, καὶ ὅπου ἀσκήτευε εἰς αὐτὸν τὸν ναὸν γυναίκα ἄριστος. Εἶτα ἐφθάσαμεν στὴν Τζιά καὶ ἐμείναμεν μίαν νύκτα. Μαΐου 27 ἐμησεύσαμεν ἀπὸ τὴν Τζιά, ἤλθομεν εἰς Μακρόνησον, ἐπεράσαμεν τὸ νησί Σαντζώρτζη.¹⁵

28 Μαΐου ἐπεράσαμεν τὴν Ὑδρα, τὶς Σπέττες· τὸ βράδν ἐφθάσαμεν στὸ Ἀνάπλι.

Παρόλο πού, ὅπως στὸ εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα ἀναφέρεται καὶ ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσι, τὸ κείμενο αὐτὸ ἀποτελεῖ μίαν ἀπλή ἐνθύμησι χωρὶς ἐπιμονὴ σὲ λεπτομέρειες, ὑπάρχουν μερικὰ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα πού πρέπει νὰ σημειωθοῦν. Καὶ αὐτὰ εἶναι ὁ θαλασσινὸς δρόμος πού ἀκολουθοῦν οἱ ταξιδιῶτες ἀπὸ τὸ Ναύπλιο ὠς τὴν Ἰόπη καὶ ἀντίστροφα, τὰ πλοῖα πού τοὺς μεταφέρουν καὶ τὰ ναῦλα πού πληρώνουν. Στὸν δρόμο τοὺς βασικὸς σταθμοὶ ἦταν ἡ Χίος. Ἀνεβαίνουν δηλ. βορειοανατολικά, περνοῦν ἀπὸ τὶς Σπέττες, Ὑδρα, Γυάρο, Ἄνδρο καὶ φθάνουν στὴν Χίο. Κατόπιν κατεβαίνουν νότια καὶ νοτιοανατολικά καὶ ἀπὸ τὴν Ἐφεσο, Κῶ, Ρόδο καὶ Κύπρο καταλήγουν στὴν Ἰόπη. Στὴ Χίο πάλι καὶ στὴ μετάβασι καὶ στὴν ἐπιστροφή τοὺς ἀλλάζουν πλοῖο καὶ φυσικὰ πληρώνουν καινούργιους ναύλους. Ἡ διακίνησι μεταξὺ Χίου - Ἰόπης γίνεται μὲ πλοῖα Γαλλικά, «Φραντζέζικα», καὶ οἱ ναῦλοι εἶναι 5 ριάλια ἢ 22 γρόσια, πού δείχνουν ἴσως ἰστοιμίαι ἐνὸς ριαλίου πρὸς 4,5 γρόσια.

Ἡ εἶδησι ὅτι στὴν ἐπάνοδο χρησιμοποιοῦν «καίτι ὑδριώτικον»,

14. Χωρὶς στὴ δυτικὴ πλευρὰ τῆς Χίου.

15. Εἶναι τὸ νησί Ἁγ. Γεώργιος μεταξὺ Ὑδρας καὶ Τζιᾶς.

δειγμα ὅτι ὑπῆρχε στὴν Ἰδρα ναυτικὴ κοινότητα, ἔρχεται σὲ ἀντίφαση μὲ τὴν παρατήρηση πού ἔκαναν οἱ ταξιδιωτὲς στὴ μετάβαση, ὅτι τὴν βρῆκαν ἔρημη. Ὅπως ἴσως θὰ ἀγκυροβόλησαν ἢ μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Ἰδρας ἢ σὲ ἓνα ἄλλο κοντινὸ νησί.

Ἡ παρατήρηση πάλι ὅτι στὴν ἐπάνοδο φεύγοντας ἀπὸ τὴν Ἰκαρία πέρασαν τὴν Μύκονο, Ἄνδρο, Νάξο καὶ Πάρο καὶ κατέληξαν στὴν Τῆνο, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι σωστὴ, ἐκτὸς ἂν ἐννοήσωμε, ὅτι προσπέρασαν τὰ νησιά αὐτὰ σὰν ἡ Τῆνος νὰ βρισκόταν δυτικώτερα.

Στὸ Ναύπλιο τελειώνει ἡ περιγραφή τῆς διαδρομῆς, δὲν τελειώνει ὅμως τὸ ταξίδι. Δὲν θὰ θέλησε ἴσως ὁ προσκυνητὴς νὰ συνεχίσει τίς ἐνθυμήσεις του γιατί ἡ γνωστὴ του στεριά δὲν τοῦ προξενούσε τὸ ἐνδιαφέρον πού τοῦ προξένησε τὸ «μεγάλον κάστρον καὶ φοβερόν» τῆς Ρόδου ἢ «τὰ μεγάλα ἐκεῖνα καὶ φοβερὰ πελάγη».

Ἀγαμέμνων Τσελίκας

ΠΑΡΑΣΧΟΛΗΜΑΤΑ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ (1829 - 1861)
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ Θ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΥ

Ὁ Θ. Λεονάρδος διετέλεσε πρῶτος Γραμματεὺς τῶν Ἑλληνικῶν Ταχυδρομείων διορισθεὶς τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1829 εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ταυτοχρόνως μὲ τὸν πρῶτον Γενικὸν Διευθυντὴν τῶν Ταχυδρομείων Α. Λουκόπουλον. Ὁ Θ. Λεονάρδος διετέλεσε βραδύτερον, ἀπὸ τὸ 1859 - 1877 Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομείων. Ἔργον του εἶναι ἡ «Γενικὴ Ἐκθεσις τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς προόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ταχυδρομικῆς Ὑπηρεσίας ἀπὸ τὸ 1829 μέχρι τῆς 1ης Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1861». Ἡ Ἐκθεσις αὕτη ἐκδοθεῖσα κατὰ τὸ 1862, εἶναι λίαν σπανία σήμερον, μνημονεύεται δὲ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιογραφίαν Γκίνης - Μέζα (ἀριθ. 9010) μὲ τὴν ἔνδειξιν ὅτι ἀντίτυπα αὐτῆς ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἑλλάδος (ΤΕΧΝ. 226 F), εἰς τὴν Γεννάδειον Βιβλιοθήκην (ΚΓ 847) καὶ εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος (244 IB).